

80. TIISTAINA 6. KESÄKUUTA 2000

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

- 1) Hallituksen esitys Euroopan unionin ydinaseettomien jäsenvaltioiden, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välisen ydinaseiden leviämisen estämistä koskevan sopimuksen III artiklan 1 ja 4 kohdan täytäntöönpanosta tehtyyn sopimukseen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi ydinenergiain muuttamisesta..... 2309
 Hallituksen esitys HE 5/2000 vp
 Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2000 vp
- 2) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta..... 2309
 Hallituksen esitys HE 42/2000 vp
 Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2000 vp
- 3) Hallituksen esitys laiksi Ilmailulaitoksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta 2309
 Hallituksen esitys HE 46/2000 vp
 Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 4/2000 vp
- 4) Hallituksen esitys laiksi vuokratotalainojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta..... 2310
 Hallituksen esitys HE 56/2000 vp
 Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 6/2000 vp

Ensimmäinen käsittely

- 5) Hallituksen esitys laeiksi valtioneuvostosta annetun lain ja ulkoasiainhallintolain 3 §:n muuttamisesta 2310
 Hallituksen esitys HE 26/2000 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/2000 vp

- 6) Hallituksen esitys laiksi merilain 9 luvun muuttamisesta sekä merioikeudellisia vaateita koskevan vastuun rajoittamisesta tehdyn vuoden 1976 yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1996 pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 2310
Hallituksen esitys HE 190/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 3/2000 vp
- 7) Hallituksen esitys laeiksi yhteisäluelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 2310
Hallituksen esitys HE 198/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 6/2000 vp
Lakialoite LA 6, 7/2000 vp
- 8) Hallituksen esitys laiksi urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta ja siihen liittyviksi laeiksi 2311
Hallituksen esitys HE 51/2000 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 12/2000 vp
- 9) Hallituksen esitys laeiksi eräiden valtion eläkelainsäädäntöön liittyvien lakien muuttamisesta 2311
Hallituksen esitys HE 41/2000 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 13/2000 vp
- 10) Hallituksen esitys laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta 2311
Hallituksen esitys HE 30/2000 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 13/2000 vp
- 11) Hallituksen esitys laeiksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain, vakuutusyhdistyslain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta 2311
Hallituksen esitys HE 34/2000 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/2000 vp

Lähetekeskustelu

- 12) Hallituksen esitys laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 2311
Hallituksen esitys HE 69/2000 vp
- 13) Hallituksen esitys Eduskunnan kirjastoa koskevaksi lainsäädännöksi 2318
Hallituksen esitys HE 68/2000 vp
- 14) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan virkamiehistä annetun lain, eduskunnan kanslian ohjesäännön ja eduskunnan tilisäännön muuttamisesta sekä Eduskunnan kirjaston ohjesäännöksi 2323
Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 3/2000 vp

- 15) Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp (Liite 1 s. 2329) 2323
Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp
- 16) Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 7 ja 27 §:n muuttamisesta..... 2325
Lakialoite LA 58/2000 vp (Hannu Aho /kesk ym.)
- 17) Laki avioliittolain 48 §:n muuttamisesta 2326
Lakialoite LA 60/2000 vp (Pekka Kuosmanen /kok)
- 18) Laki yliopistolain muuttamisesta..... 2327
Lakialoite LA 69/2000 vp (Jyrki Katainen /kok ym.)

Mietintöjen pöydällepano

- 19) Valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan 2328
Valtioneuvoston selonteko VNS 3/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2000 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuhuuto

Nimenuhudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Janina Andersson /vihr
Tuija Brax /vihr
Tarja Filatov /sd
Tuula Haatainen /sd
Esko Helle /vas
Jyri Häkämies /kok
Timo Ihamäki /kok
Ville Itälä /kok
Liisa Jaakonsaari /sd
Gunnar Jansson /r
Erkki Kanerva /sd
Ilkka Kanerva /kok
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
Mari Kiviniemi /kesk
Katri Komi /kesk
Seppo Lahtela /kesk

Annika Lapintie /vas
Markku Laukkanen /kesk
Johannes Leppänen /kesk
Suvi Lindén /kok
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Jukka Mikkola /sd
Raimo Mähönen /sd
Tero Mölsä /kesk
Sinikka Mönkäre /sd
Outi Ojala /vas
Maija Perho /kok
Kirsi Piha /kok
Riitta Prusti /sd
Erkki Pulliainen /vihr
Susanna Rahkonen /sd
Leena Rauhala /skl
Mirja Ryyänen /kesk
Sari Sarkomaa /kok
Kimmo Sasi /kok
Timo Seppälä /kok
Katja Syvärinen /vas
Erkki Tuomioja /sd
Lasse Virén /kok
Raimo Vistbacka /ps
Harry Wallin /sd
Jaana Ylä-Mononen /kesk

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuu seuraava edustaja:

Suvi Lindén /kok

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

6.6. edustajat

Maria Kaisa Aula /kesk
 Jyri Häkämies /kok
 Erkki Kanerva /sd
 Tapio Karjalainen /sd
 Marjukka Karttunen-Raiskio /kok
 Katri Komi /kesk
 Markku Laukkanen /kesk
 Suvi Lindén /kok
 Jukka Mikkola /sd
 Raimo Mähönen /sd
 Tero Mölsä /kesk
 Outi Ojala /vas
 Maija Perho /kok
 Erkki Pulliainen /vihr
 Timo Seppälä /kok
 Lasse Virén /kok
 Raimo Vistbacka /ps
 Harry Wallin /sd

6. ja 7.6. edustajat

Tarja Filatov /sd
 Ilkka Kanerva /kok
 Sinikka Mönkäre /sd
 Kimmo Sasi /kok
 Erkki Tuomioja /sd

6.—9.6. edustajat

Esko Helle /vas
 Timo Ihamäki /kok
 Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
 Mirja Ryyänen /kesk

Sairauspoissaolot

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavan ilmoituksen poissaolosta täysistunnosta sairauden vuoksi:

6.6. edustaja

Annika Lapintie /vas

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

6.6. edustajat

Matti Kangas /vas
 Kari Kärkkäinen /skl
 Seppo Lahtela /kesk

6.—9.6. edustaja

Leena Rauhala /skl

U-asiat

Puhemies: Ilmoitetaan, että valtioneuvosto on 31 päivänä toukokuuta 2000 päivätyllä kirjelmälään toimittanut eduskunnalle perustuslain 96 §:n 2 momentissa tarkoitetun Euroopan unionin asian n:o U 20/2000 vp.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitun asian käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Toimenpideoitteet

Merkitään, että puhemiesneuvosto on 31 päivänä toukokuuta 2000 päättänyt lähettää valiokuntaan toimenpideoitteet n:ot TPA 151—190/2000 vp.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1998

Puhemies: Ilmoitetaan, että Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kirjelmän ohella viime toukokuun 30 päivältä on eduskunnalle saapunut Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus vuodelta 1998 (K

9/2000 vp). Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1999

Puhemies: Ilmoitetaan, että Eduskunnan kirjaston hallituksen kirjelmän ohella viime maaliskuun 22 päivältä on eduskunnalle saapunut Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1999 (K 8/2000 vp). Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys Euroopan unionin ydinaseettomien jäsenvaltioiden, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välisen ydinaseiden leviämisen estämistä koskevan sopimuksen III artiklan 1 ja 4 kohdan täytäntöönpanosta tehtyyn sopimukseen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi ydinenergialain muuttamisesta

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 5/2000 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 3/2000 vp

Puhemies: Ensin käydään keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen. Lopuksi päätetään toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 42/2000 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi Ilmailulaitoksen annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 46/2000 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 4/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laiksi vuokratotalojen lainaehtojen muuttamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 56/2000 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 6/2000 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyy.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laeiksi valtioneuvostosta annetun lain ja ulkoasiainhallintolain 3 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 26/2000 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

6) Hallituksen esitys laiksi merilain 9 luvun muuttamisesta sekä merioikeudellisia vaahteita koskevan vastuun rajoittamisesta tehdyn vuoden 1976 yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn vuoden 1996 pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 190/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 3/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus sekä liikennevaliokunnan mietinnössään ehdottama uusi toinen lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

7) Hallituksen esitys laeiksi yhteisaluelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 198/1999 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 6/2000 vp
Lakialoite LA 6, 7/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Eduskunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

8) Hallituksen esitys laiksi urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta ja siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 51/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 12/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

9) Hallituksen esitys laeiksi eräiden valtion eläkelainsäädäntöön liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 41/2000 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 13/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

10) Hallituksen esitys laiksi luottolaitostoinnista annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 30/2000 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 13/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotus yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotuksen sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyy.

11) Hallituksen esitys laeiksi ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain, vakuutusyhdistyslain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 34/2000 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 14/2000 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin käydään asiasta yleiskeskustelu ja sen jälkeen otetaan lakiehdotukset yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtainen käsittely:

Lakiehdotusten sisältö hyväksytään keskustelutta mietinnön mukaisena.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyy.

12) Hallituksen esitys laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 69/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Juha Karpio /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen lähtökohtana tässä esityksessä on, että yrityksen perustamistoimenpiteitä helpotetaan sekä sitten, kun yhtiö lakkaa toimimasta, myöskin yhtiön lopettaminen eli selvitysmenettely tehtäisiin nykyistä helpommaksi. Lähtökohta esitykselle on todella hyvä, eli tässä pyritään byrokratiaa vähentämään. Myös lopettamismenettelyn kustannuksia tämä laki tulee todennäköisesti keventämään. Onhan lukuisia kertoja myöskin tässä salissa puhuttu yrittäjien vaikeuksista — erityisesti ed. Bremer on ottanut siihen kantaa — ja myöskin siitä, että yhtiön perustaminen on tällä hetkellä turhankin isotoinen toimenpide.

Kun itse aikaisemmin leipätyöni olen suorittanut maistraatin päällikkönä ja siis kaupparekisteriviranomaisena joutunut päivittäin tekemisiin siinä ominaisuudessa yrittäjien kanssa, haluan muutaman ajatuksen vielä tuoda esille tästä esityksestä.

Perusteluissa todetaan, että yhtiön perustaminen on tällä hetkellä turhankin monimutkainen toimenpide, millä perusteella nyt ehdotetaan, ettei perustamiskokousta välttämättä tarvitse pitää, vaan määräykset voidaan ottaa suoraan perustamiskirjaan. Hallituksen jäsenet voitaisiin tulevaisuudessa nimittää toistaiseksi. Myös osakepääoman vähimmäis- ja enimmäispääomaa koskevia säännöksiä helpotetaan.

Mitä yhtiön perustamiseen tulee, mielipiteeni on, että perustamiskokouksen pitämättä jättäminen hallituksen esittämässä muodossa on lähinnä kosmetiikkaa eikä vaikuta todellisuudessa perustajien asemaan tai heidän vaivoihinsa yhtään mitään. Sääntönähän on, että joku asiaa tunteva henkilö on tehnyt perustamiskokouspöytäkirjan valmiiksi, minkä perustajat allekirjoittavat. Kuitenkin lähtökohta tässä esityksessä asiakirjojen karsimisesta sinänsä on oikea.

Merkittävämpi ja kauaskantoisempi asia hallituksen esityksessä on yhtiön selvitystilaan ja purkamiseen liittyvät asiat. Nykyisen osakeyhtiölain mukaista selvitysmenettelyä pidetään liiankin raskaana toimenpiteenä, mitä osoittaa se, että vuonna 98 selvitystilan kautta purkautui vain runsaat 400 yritystä, eli yrittäjä antaa yrityksen-

sä olla mieluummin toimimattomassa tilassa 10 vuotta ja saa sitä kautta yrityksensä lopetettua. Nyt ehdotetaan, että selvissä tapauksissa lopettamistoimenpidettä ei tarvitse viedä enää alioikeuteen vaan lopettamismenettelyn voisi hoitaa kaupparekisteriviranomainen ja että lopettamismenettely tulevaisuudessa olisi vähemmän aikaa vievä toimenpide kuin se nyt on.

Kaupparekisteriviranomaisella tarkoitettaneen Patentti- ja rekisterihallitusta eikä paikallisviranomaisia eli maistraatteja, vaikka nämä voisivat aivan hyvin hoitaa yhtiön lakkauttamista koskevat toimenpiteet. Kun nyt luin hallituksen esitystä, ymmärsin niin, että ainoa viranomainen on Patentti- ja rekisterihallitus, jonne nämä asiat keskitetään. Eli tässäkin tehdään aivan päinvastoin kuin hallitusohjelmassa on todettu, että tehtäviä pitäisi ja kuuluisi hajauttaa enemmän paikallistasolle. Tiedän tarkalleen, mitä kauppa- ja teollisuusministeriöstä ja Patentti- ja rekisterihallituksesta tähän vastataan: asioita pidetään niin vaikeina ja vaativina, että vain mainittu virasto pystyy niitä käsittelemään. Vaarana on, että valiokunnan enemmistö voi myöskin uskoa tähän vaikuteluun.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokunta käsitellessään asiaa perehtyy siihen niin, että kuulee myöskin maistraatin edustajia ja sisäasiainministeriön edustajaa, ja tämän jälkeen tekee ratkaisunsa niin, että selvitysmenettely eli yhtiön lopettaminen on mahdollista toteuttaa paikallistasolla maistraateissa. Tällä hetkellä yrityksiä on kaupparekisterissä noin 220 000 ja verotajan tiedossa toimivia on tästä vain kolmannes. Suuri osa yhtiöistä on toimimattomia tai niin sanottuja pöytälaatikkoyhtiöitä. Tätäkin taustaa vasten on tietenkin hyvä, että yhtiön lopettamismenettelyä helpotetaan ja nopeutetaan ja näin vapautetaan lukuisia toiminimiä uusien yrittäjien käyttöön.

Toisaalta hallituksen esityksessä minua ihmettytti sellainen yksityiskohta, ettei tilinpäätöstietoja enää vaadittaisi kaikissa tapauksissa. Kysyä voi vain, millainen on yhtiön velkojen oikeusturva, mikäli tilinpäätöstietoja ei vaadita. Onkin näin ollen aivan paikallaan, että vaikeimmat selvitysmenettelytapaukset siirretään edelleen alioikeuden eli käräjäoikeuden ratkaistaviksi.

² **Klaus Bremer /r:** Arvoisa rouva puhemies! Mitähän tämä seurakunta ylipäättensä ymmärtää yrittämisestä ja osakeyhtiön toiminnasta? Sitä

joutuu kysymään tällaisella hetkellä, kun hallitus on antanut esityksen osakeyhtiölain muutoksista, jotka ovat kerta kaikkiaan hävettävän pieniä askelia eteenpäin, kun kuitenkin hallitusohjelmaan on merkitty, että yritystoimintaa edistetään, yritystoimintaa kehitetään, koska ennen kaikkea pienyritystoiminta on ainoa, joka tekee uusia työpaikkoja tähän maahan. Niillä työpaikoilla, jotka syntyvät keskisuurissa ja ennen kaikkea suurissa yrityksissä, ei käytännössä ole paljoakaan merkitystä, kun tätä maata yritetään työllistää.

Osakeyhtiölain muutosesitykseen on rakennettu paljon toiveita, paljon uskoa siitä, että yritystoiminta helpottuisi tässä maassa. Se mitä nyt ehdotetaan, ei ole oikeastaan mitään. On yritystoiminnan ja ennen kaikkea pienten ja keskisuuren yrittäjien häpäisemistä tuoda tällaisia pieniä askelia eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Sdp:n entinen vaikutusvaltainen poliitikko, nykyinen komissaari Erkki Liikanen vastaa EU:ssa pienyritystoiminnan kehittämistä, joka koko EU:ssa nähdään tulevaisuudessa ainoaksi lajiksi elinkeinoelämässä, joka todella synnyttää uusia työpaikkoja. Komissaari Erkki Liikanen on lähettänyt sähköpostissa seuraavan viestin: "Yrityksen perustamisen ongelmat useimmissa Euroopan maissa ovat suuret. Olemme tekemässä tästä ohjelmaa, jolla yritetään kannustaa maita kilpailemaan siitä, kuka pystyy luomaan yksinkertaisimman järjestelmän yritysten perustamiseksi. Toivottavasti kauppa- ja teollisuusministeriö käyttää luovasti hyväkseen esittämiämme ideoita".

Sitten tulee tällainen paperi, joka on yhtä tyhjän kanssa. Mitä hyötyä on siitä, että yksi sosialidemokraatti näkee asiat laveasti ja tulevaisuuteen, kun koko muu porukka istuu ja vastustaa, on niin ay-johtoista, että vastustaa pelkästään vastustamasta päästyään pienen ja keskisuuren yritystoiminnan elinolojen helpottamista? Sanon suoraan, että täällä on yksi ainoa poikkeus, jonka minä tunnen, ja se on entinen kauppa- ja teollisuusministeri Antti Kalliomäki. Ketään muuta en tuosta porukasta tunne, joka todella tietäisi, mistä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Meillä on myöskin hallitusohjelmaan merkitty jo mainitsemani helpotukset. Kysyn uudestaan, mitä hyötyä siitä on, kun hallituksen antamaan esitykseen osakeyhtiölain muuttamisesta on paketoitu kaksi täysin vastakkaisista asioita: osakeyhtiöiden poistaminen

kaupparekisteristä ja uusien osakeyhtiöiden perustamisen helpottaminen. Oikeusministerin omassa tiedotteessa nämä asiat on saatu näyttämään samanhenkisiltä: kun hylättyjä osakeyhtiöitä poistetaan, voidaan niiden nimiä ottaa käyttöön uusissa yhtiöissä. Tosiasiallisesti kysymyksessä on raipparangaistus ja salvan voitelu haavoihin.

Pienyritykset ovat niskuroineet tilinpäätösten lähettämisessä kaupparekisteriin, koska tietojen julkistamisesta on niille kilpailuhaittaa. Eiväthän suuryrityksetkään lähetä jokaisen toimipisteensä tilinpäätöksiä, vaan mitäänsanomattomia kökkölaskelmia, joista ei kukaan ota selvää, mistä kannattavuus rakentuu. Pienyritykset ovat täysin paljaina. Niiden tilinpäätöksistä nähdään kaikki salaisuudet.

Patentti- ja rekisterihallituksen oma lakimies on ensimmäisenä virkamiehenä lausunut totuuden televisiohaastattelussa. Hän sanoo, että ilmeisesti tämä niskurointi johtuu siitä, että ei haluta antaa kilpailijoille sellaisia tietoja, joiden avulla vahvempi kilpailija voi kaataa pienen yrityksen. Kun pienyritykset niskuroivat, valtio palauttaa raipaniskut rangaistuskeinoksi. Jos yhtiöt eivät lähetä tilinpäätöksiään, ne poistetaan heti rekisteristä. Ajatellaan, että eiköhän tämä sentään tehoa, pannaan pienyritykset matalaksi.

Demokraattisessa yhteiskunnassa on oltava tasapuolinen, jopa ministeriön. Siksi samaan osakeyhtiölakimuutokseen paketoitiin rippeitä vuonna 94 esitetystä pienyhtiöehdotuksesta; jo oli aikakin. Pienten osakeyhtiöiden ei enää tarvitse laatia pöytäkirjoja ja uuden osakeyhtiön perustaminen voi tapahtua yhdellä A4-lomakkeella. Sinänsä hyviä ja alkuperäisen pienyhtiöidean mukaisia parannuksia, mutta väärässä yhteydessä toteutettuina. Ne ovat nyt salvaa raipaniskuita syntyneisiin haavoihin. Virkamiesten on kuunneltava poliitikkoja tarkalla korvalla. Näin on oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos Airaksinenkin tehnyt. Aiempina vuosikymmeninä kaiken julkisuuden edistämisen oli tärkeää ja viime vuonna on puhuttu pienyritysten byrokratian vähentämisestä. Hankkeen todellinen tarkoitus paljastuu kuitenkin oikeusministeriön tiedotteen otsikosta, joka sanoo, että samalla helpotetaan erityisesti pienten osakeyhtiöiden hallintoa. Erityisesti sanaa on käytetty muun muassa sotaveteraanien, lapsiperheiden, eläkeläisten ja vähäosaisten asioiden hoidossa. Se tarkoittaa, että ei tippakaan välitetä tuon ryhmän asioista, mutta ryh-

män mainitseminen auttaa pääsemään omiin ta-voitteisiin.

Nyt pienyritykset ovat päässeet myöskin tähän samaan kastiin. Yritysasioita ymmärtävien poliitikkojen rajat eivät kulje vasemmisto—oikeisto-akselilla. Ilokseni on todettava, että vasemmistoliitossa on osoittautunut olevan erittäin paljon sellaisia kansanedustajia, jotka todella ymmärtävät näitä asioita ja haluavat edistää pienyritysten toimintaa. Peräänkuulutan eduskunnan suurimmalta ryhmältä myöskin vastaavanlaisia ihmisiä ja ymmärtäjiä.

Arvoisa rouva puhemies! EU:n tilinpäätösdi-
rektiivien vuoksi vuonna 1997 toteutettu osake-
yhtiölain muutos ja uusi kirjanpitolaki toivat kai-
kille osakeyhtiöille ja osuuskunnille tilinpäätös-
ten julkistamisvelvollisuuden. Patentti- ja rekis-
terihallitus uhittelee nyt sakoilla, jos ei tilinpää-
töksiä toimiteta. Suurten osakeyhtiöiden ja
osuuskuntien tilinpäätösten julkistaminen on tie-
tysti ymmärrettävää, sillä niillä on suuri taloude-
linen ja yhteiskunnallinen merkitys. Pienyhtiöi-
den ja uosuuskuntien julkiselle strippaamisel-
le sen sijaan ei ole perusteita. Pienyritysten tilin-
päätösten julkistamisen pohjana on monta vää-
rinkäsitystä. Julkistamisen rajoitus ymmärretään
usein viranomaistietojen salaamiseksi. Tästä ei
kuitenkaan ollenkaan ole kysymys, sillä tiedot
voidaan toimittaa viranomaisille ilman niiden
julkistamista, ja näin tulee myöskin tietysti jat-
kossa tapahtua. Luotonantajat saavat pienyritysten
tilinpäätöstiedot suoraan yksityisoikeudellisten
sopimusten, kuten esimerkiksi velkakirjojen,
perusteella, mutta ei niitäkään tietoja pidä laittaa
yleiseen jakeluun, kuten pankit nyt tekevät.

EU:n neljännen yhtiöoikeudellisen tilinpää-
tösdirektiivin johdantokappaleessa sallitaan
poikkeuksia niille yrityksille, joilla on pieni ta-
loudellinen ja yhteiskunnallinen merkitys. Suo-
messa tätä lausetta ei ole otettu vakavasti, vaan
mallioppilaan tavoin on päätetty kurittaa pienyri-
tyksiä kaikilla direktiivien koukuilla ja vielä var-
muuden vuoksi terotettu koukut maksimaalisen
tuskan synnyttämiseksi. Tällainen menettely ei
vastaa EU:n pienyrityspolitiikkaa, eikä sen pitäisi
vastata myöskään Suomen vastaavaa politiikkaa.

Kun direktiivit on laadittu koskemaan vain
osakeyhtiöitä ja osuuskuntia, pienet yksityiset
elinkeinonharjoittajat, avoimet yhtiöt ja kom-
mandiittiyhtiöt, on jätetty tilinpäätösten julkista-

misvelvollisuuden ulkopuolelle. Tämähän on tie-
tenkin hyvä asia sinänsä, mutta samalla eri yri-
tysmuotojen välille on synnytetty eriarvoisuutta.
Tilinpäätösten julkistamatta jättäminen pitäisi
sallia myös pienille osakeyhtiöille ja osuuskun-
nille.

Kun suurkonserni julkistaa tilinpäätöksensä,
se ei erittele jokaisen liiketoiminta-alueensa ta-
loudellista kehitystä ja asemaa julkaisemalla eril-
listuloslaskelmat ja -taseet. Näin sen toiminta-
lohkot ja toimipisteet saavat suojaa verrattuna
pienyrytyksiin, joilla usein on vain yhden alan
toimintaa ja yhdessä paikassa. Tällöin pienyritys
on nyt heitetty kilpailutilanteeseen täysin alasto-
mana. Seuraavan esimerkin olen soveltanut eri-
tyisesti kansanedustaja Hellbergille, joka valitet-
tavasti kuitenkaan ei ole täällä. Toivottavasti hän
kuulee mikrofonin välityksellä.

Arvoisa puhemies! Haluan antaa esimerkin.
Jos pieni urheiluliike sijaitsee sellaisella liikepai-
kalla, että suuren keskusliikkeen urheiluväline-
ketju himoitsee paikkaa, valtio auttaa ryöstön to-
teutuksessa. Keskusliikkeen talousasiantuntijat
pyytävät Patentti- ja rekisterihallituksesta pien-
kaupan tilinpäätöstiedot ja selvittävät nopeasti
kaupan katteet ja talouden heikot lenkit. Kohdis-
tamalla iskut arkoihin paikkoihin urheiluväline-
ketju voi pian avata uuden myymälän entisen
pienkaupan tiloissa. Jos sama pienkauppias sen
sijaan olisi kiinnostunut samassa kaupungissa
olevan keskusliikkeen urheiluvälineketjun myy-
mälän taloudellisesta tilanteesta, keskusliikkeen
tilinpäätöksiä lukemalla tietoja ei taatusti löydy.
Keskusliikkeellä on kilpailussa valtion sallima
panssari, kun pienyritysten on mentävä taiste-
luun täysin alasti.

Useat yritysneuvojat suosittelevat tilinpäätös-
ten toimittamisesta pidättäytymistä, jos yritys on
hankalassa kilpailutilanteessa. Patentti- ja rekis-
terihallitus on asetettu puun ja kuoren väliin. Sen
on uhattava sakoilla, jos tilinpäätöksiä ei toimiteta,
vaikka sillä olisi paljon tärkeämpääkin tehtä-
vää.

Arvoisa puhemies! Tässä asiassa eduskunnal-
la olisi mahdollisuus korjata tilanne, jos se ym-
märtäisi mistä on kysymys. Mutta valitettavasti
joudun toteamaan käytyäni monta kertaa täällä
puhumassa samasta asiasta, että täällä ei ymmär-
rystä riitä tällaiselle asialle, joka kuitenkin on
elintärkeä tämän maan työllistämiseksi ja työttö-
myyden ratkaisemiseksi.

³ **Oikeusministeri Johannes Koskinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Bremer totesi, että vuonna 94 pienyhtiötoimikunta teki ehdotuksia. Sen jälkeen on esimerkiksi oikeusministeriössä ollut yksi keskustalainen ja kolme kokoomuslaista ministeriä, ja näitä ehdotuksia ei ole tuotu eteenpäin. Sitten kun sosialidemokraattinen ministeri tuo niitä eteenpäin, niin haukutaan, että demarit eivät tee mitään pienyritysten eteen. Tässä oli se looginen perusvirhe, joka tuosta puheenvuorosta löytyi.

Socialidemokraatit ymmärtävät pienyrittäjien asioita. Nyt vain oikeusministeriön hollilta osakeyhtiölakiin ei tämän isompia muutoksia voida tehdä. Isoimmat byrokraatiaongelmat pienyritysten toiminnassa tulevat kaupparekisteristä, siis KTM:n sektorilta, sitten verotuksesta valtiovarainministerin alaisuudesta ja vielä työnantajamaksujen perinnästä, jotka ovat myös kokoomuslaisen ministerin, sosiaali- ja terveystieteiden, alaisia. Näitä esityksiä pitää kootusti tuoda eteenpäin. Tässä tapauksessa vasta oikeusministeriön osa siitä pienyhtiöiden asemaa helpottavasta paketista on valmistumassa.

⁴ **Marja-Liisa Tykkyläinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Johannes Koskinen selvitteli näitä muutoksia, ja oma käsitykseni on myöskin se, että osakeyhtiölainsäädännössä tehdään parannuksia osakeyhtiöiden purkamista koskeissa säännösehdoituksissa sekä rekisterikysymyksissä että myöskin osakeyhtiön perustamisasioissa. Tämä mielestäni on parannus, mutta sen sijaan voin todeta sellaisen perheen jäsenenä, jonka lapset ovat yrittäjiä, että meillä on tekemistä kilpailulainsäädännössä tällä hetkellä, mutta se ei liity tähän lainsäädäntöön. Suuret yritykset tekevät kilpailulainsäädännössä sellaisia virheitä tällä hetkellä, että pienyrittäjien alasajo voi tapahtua, ja tähän pitää löytää lääkkeitä. Minä sanoisin, että socialidemokraateista löytyy, ei pelkästään sanoissa tai puheissa tuolta korokkeelta, ihmisiä, jotka ymmärtävät yritystoimintaa. Olen yksi heistä ja haluaisin, että pienyritystoiminta omalta osuudeltaan käsitellään eduskunnassa omana lainsäädäntönään, joka tässä laissa ei sillä lailla ole käsiteltyä. Toivoisin, että siihen saadaan sitten parannuksia, kun niitä lakeja käsitellään, eli kilpailulakeihin pitää saada uudistuksia.

⁵ **Klaus Bremer /r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Koskinen epäilemättä tietää, että olen toiminut aika laajan osakeyhtiölain muutosehdotuksen, jossa on käytetty nimenomaan pienyritysten kannalta kiinni kaikkein kipeimpiin kohtiin, jotka tällä hetkellä estävät pienyrittäjien kasvun ja työllistämismahdollisuudet. Kun ministeri Koskinen nyt alkaa siirtää vastuuta tässä kokoomusministereille, niin teillä on se paperi olemassa. Siinä on yritetty perustella muun muassa tilinpäätösten julkistamista ja mistä syystä pienten yritysten tilinpäätöksiä ei pitäisi pakottaa julkisiksi.

Minä kävin hakemassa allekirjoituksia tähän lakiesitykseen kaikista puolueista. Socialidemokraattinen ryhmä tässä eduskunnassa oli ainoa, josta ei tullut yhtään ainutta allekirjoitusta. (Ed. Laitinen: Ei ole pyydettykään!) Vaikka kuinka yritin rautalangasta taivuttaa ja kertoa, mistä on kysymys, niin ymmärrys puuttui. Ei ymmärretty, mitä kieltä puhun. Sitä vastoin vasemmistolitosta löytyi viisi sellaista kansanedustajaa, jotka tajuivat, mistä on kysymys. Tästä syystä toivon, että tämän maan suurimmassa ja vaikutusvaltaisimmassa ryhmässä syntyisi ymmärrystä muutaakin kohtaan kuin ay-liikkeen vetoa kohtaan ja yleissitovuutta kohtaan, kun täältä pitää löytää kannustusta ja kannatusta pienyritystoiminnan elvyttämiseen.

⁶ **Pekka Kuosmanen /kok**: Arvoisa rouva puhemies! Minusta on aivan oikein, että hallitus on hallitusohjelmaansa ottanut Yrittäjyys-hankkeen. Yrittäjyys-hankkeeseen ovat kaikki hallituspuolueitten kuin myös oppositiopuolueittenkin edustajat jo tässä salissa oman viestinsä lausuneet. Siinä mielessä, jos me nyt saamme sen hankkeen läpi, olen vakuuttunut, että muun muassa yrittäjien pullonkaulat aika tavalla poistuvat.

Itse olen ollut viisi vuotta eduskunnassa yrittäjä-kansanedustajana ja yrittäjänä yli 30 vuotta ja työntekijöitä on ollut useita satoja samanaikaisesti ja totean kyllä, että Suomessa on erittäin hyvä olla yrittäjä. On kaikki yrittämisen mahdollisuudet, kun vain rehellisesti työn tekee. Nyt on meneillään osakeyhtiölain uudistus selvitystilasta, purkamisesta ja rekisteröinnin nopeuttamisesta. Ne ovat kaikki oikean suuntaisia asioita. Meidän täytyy muistaa, että yhteistyössä me pystymme yrittämisen esteet raivaamaan. Kun olen ollut talousvaliokunnan jäsenenä viisi vuotta, olen

todennut, että kaikki ovat yksimielisesti ja yrittämistä edistävien hankkeiden ja osakeyhtiölain muutosten takana. En minä voi sen kummemmin ketään sormella osoittaa. Yhdessä nämä asiat hoidetaan eikä huutamalla täällä.

⁷ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremer on täällä varsin ilmeikkäästi ja ansiokkaasti tuonut esille näkökohtia pienyrittäjän asemasta. Mielestäni nämä puheenvuorot on aiheellista kuulla asian jatkovalmisteluissa valiokunnassa, valiokuntatyössä yleensäkin. Näkisin, että meidän on edistettävä sellaista lainsäädäntöä, joilla edistetään yrittäjyyttä, yrittäjäksi ryhtymistä. Kaikki ne keinot, joilla voidaan torjua työttömyyttä ja edistää työllistymistä, pitää käyttää hyväksi. Eräs pullonkaula on tällä hetkellä byrokraatia. Se estää monia ihmisiä, joilla on ideoita ja ajatuksia, ryhtymästä yrittäjiksi. Byrokraatia pitää karsia mahdollisimman minimiin ja helpottaa ihmisiä yrittäjyyteen ja omaan yrittämiseen.

⁸ **Kimmo Kiljunen /sd:** Arvoisa puhemies! Jossain määrin hämmentyneenä kuuntelin ed. Bremerin madonlukua meille sosialidemokraateille koskien yritystoiminnan tukemista. Minä kyllä viittaisin ed. Kuosmasen juuri käyttämään puheenvuoroon siitä, että yrittäjillä, sekä pienillä että suuremmilla yrittäjillä, Suomessa noin kansainvälisesti verrattuna on kohtuullisen hyvät toimintaedellytykset. Hän taisi käyttää jopa ilmaisu erittäin hyvät toimintaedellytykset.

Uskaltaisinkin myöskin todeta sen, että sosialidemokraattinen puolue pitkään hallitusvastuuta kantavana puolueena Suomessa on varmaan ollut yhtenä osatekijänä tukemassa sitä, että ed. Kuosmanen saattoi äskен nämä toteamukset tehdä. Sen vuoksi jossain määrin olin häkeltynyt ed. Bremerin puheenvuoroista. Saattaa olla, että sosialidemokraattinen liike on sikäli laaja-alaisesti katsova, että se huomioi myöskin muita osatahoja suomalaisessa yhteiskunnassa kuin yrittäjiä. Tästä syystä silloin luonnollisesti joudutaan ottamaan kokonaisuus huomioon. Mutta kun hän viittasi sosialidemokraattisiin kansanedustajiin tässä, niin hän ei ole kääntynyt muun muassa alikirjoittaneen puoleen kyseisen aloitteensa osalta. Saattaa olla, että meillä on koko joukko muitakin edustajia, jotka ovat jääneet huomiota paitsi ja jotka olisivat saattaneet myös ymmärtää sen, mitä ed. Bremer tahtoo sanoa.

⁹ **Klaus Bremer /r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin mitä tulee ed. Kuosmasen lausuntoon, me kaikki, jotka olimme jo viime kaudella täällä ja jotka olemme tällä kaudella seuranneet ed. Kuosmasen repliikkejä, tiedämme, että enemmän selkään ei ole kukaan voinut antaa hallitukselle yrityspolitiikasta kuin ed. Kuosmanen. Mitä varten hän nyt kääntää takkinsa, jääköön hänen oikeudekseen, mutta on vaikea ymmärtää sitä.

Ed. Kiljunen, muistan silloin aikanaan, kun ette vielä ollut kioskiyrittäjä, että ratkaisitte sen ongelman hyvin yksinkertaisesti, mitä vaikeuksia on pienyrittäjillä. Te nousitte ylös ja sanoitte, että maksakaa enemmän palkkaa, niin kyllä työntekijöillä on hyvä olla ja silloin menee yrityseläkin hyvin. Se ei ole ihan niin helppoa. Iahduin siitä, kun näin, että avaatte Luumäellä kesäkioskin. Joudutte itse kokemaan pienyrittäjän elämää ja toteamaan, mitä ongelmia on todellisuudessa yrittäjyydessä.

¹⁰ **Pekka Kuosmanen /kok** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edellisellä kaudella me yritimme vaikuttaa siihen, että hallitusohjelmaan saadaan yrittäjyysuhanke, ja nyt kun me saimme sen hallitusohjelmaan, olen erittäin tyytyväinen.

Jos arvoisa puhemies sallii, niin vielä viime viikon neuvotteluissa tuli esille se, että jos tuloveron alennusta tulisi noin 10—11 miljardia palkansaajille, niin yrittäjille kaavallaan noin 3—4 miljardin alennusta palkan sivukulujen maksamista varten, että kyllä positiiviseen suuntaan todella olemme menneet tällä hallituskaudella.

¹¹ **Juha Karpio /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremer ei nähnyt mitään hyvää tässä lakiesityksessä. Olisin toivonut, että hän olisi käsitellyt esimerkiksi lopettamisenettelyä eli selvittämisenettelyä. Sehän nopeutuu nyt yrittäjien kannalta huomattavasti. Kustannuksia tulee vähemmän, kun nämä asiat siirretään alioikeudesta kaupparekisteriviranomaisille. Ed. Bremer keskittyi tilinpäätöstietojen julkistamiseen, kuuluuko ne julkistaa vai ei ja onko siihen tulossa kiristyksiä vai ei. Se oli ed. Bremerin sanoma. Olen samaa mieltä hänen kanssaan siitä, että kun perustamistoimenpiteisiin tulee helpotuksia, se on lähinnä kosmetiikkaa, jolla käytännön asian kanssa ei ole juurikaan merkitystä.

¹² **Jari Leppä /kesk:** Arvoisa puhemies! Kaikki ne toimet, joilla pyritään siihen, että pienyritystoimintaa Suomessa kannustetaan, ovat kannatettavia, ja vilpittömästi myöskin haluan oman korteni kantaa siihen kekkoon. Mutta siihen, että yrittäjämasto Suomessa ei välttämättä kuitenkaan ainakaan eurooppalaisen mittapuun mukaan ole kaikkein parhaita mahdollisia, koska olemme toiseksi laiskimpia yrittäjiksi ryhtyjiä viimeisimpien mittausten mukaan, täytyy meidän myöskin kiinnittää erityistä huomiota.

Yrittäjyys-hankeesta myöskin, niin kuin täällä ovat aikaisemmatkin puheenvuoron käyttäjät sanoneet, täytyy saada enemmän villoja. Tällä hetkellä siitä on paljon puhetta, mutta tapahtumia ja konkreettisia toimenpiteitä ei ole juuriakaan tehty, vaikka olemme tunnistanee yhteisesti kaikki tässä salissa niitä yrittäjyyden esteitä, joita pitäisi poistaa, muun muassa pienyhtiölainsäädännön uudistus, sukupolvenvaihdokset, byrokratian purut, sivukulut, verotuslainsäädännön uudistus, pääoma- ja ansiotuloverotuksen valinnanmahdollisuus pienissä tuloissa jne. Näihin meidän täytyy kiinnittää etupäässä huomiota. Mutta on hyvä, että tämä lainsäädäntö tulee nyt esille. Tässä kiinnitettäköön huomiota siihen, mikä on nimenomaan yhden, kahden, kolmen elikkä mikrotason yrittäjän asema.

¹³ **Reijo Laitinen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ei tietenkään pitäisi provosoitua. Ed. Bremer vanhaan tapansa hyvin värikkäästi esiintyy ja tuo asiat aika kärjekkäästi julki. Kyllähän, ed. Bremer, on asia sillä tavalla, että tässä joka tapauksessa otetaan nyt askeleita eteenpäin osakeyhtiölain muuttamisen suhteen. Tässä mielessä ministeri Koskinen on tehnyt hyvää työtä ja valmistanut nyt meillä käsittelyssä olevan lakiehdotuksen.

Minusta, ed. Bremer, teidän puheenvuoroisanne rupeaa heijastelemaan kaunaisuus työntekijöitä kohtaan. Kun te hyökkäätte erittäin voimakkaasti ammattiyhdistysliikettä kohtaan, samalla te hyökkäätte myöskin palkansaajia kohtaan. Ei teidänkään yrityksenne pyörisi ilman hyvää, osaavaa ja ammattitaitoista työntekijävoimaa, joka tarvitsee, totta kai, omasta työstään palkan. Te luotte ikään kuin sellaisen asetelman, että tässä ovat yrittäjät ja palkansaajaväki vastakkain. Te luotte sellaista asetelmaa, että sosialidemokraatit eivät ymmärrä yrittäjyydestä yhtään mitään eivätkä ole pk-yritysten puolesta valmiit

tekemään työtä. Minä vain kysyn, mikä on se poliittinen ryhmä, joka esimerkiksi kahden viime vaalikauden aikana on tehnyt työtä yhdessä muiden hallituspuolueiden kanssa sen puolesta, että yrittäjyys saisi sen arvon suomalaisessa yhteiskunnassa, kuin sille kuuluu.

En minä myöskään ole ed. Bremerin aloitetta nähnyt. Ei hän ole minulle sitä käynyt tarjoamassa. Totta kai olisin lukenut sen erittäin huolellisesti ja tarkasti, ennen kuin olisin mahdollisesti sen allekirjoittanut. Mutta te esitätte sellaisia syytöksiä, jotka nostavat väistämättä edustaja-kollegoissanne karvat pystyyn. Ei tällä tiellä, ed. Bremer, millä te nyt esiinnytte, yrittäjien asioita tässääkään salissa, puhumattakaan muualla, ajeta. Nyt puhun entisen yrittäjän aviomiehenä.

¹⁴ **Kalervo Kummola /kok:** Arvoisa rouva puhemies! En kuullut ed. Bremerin puheenvuoroa, mutta minusta tuntuu siltä, että tämä keskustelu on mennyt ihan muualle, mitä lakiesitys on. Tämä lakiesitys ei tuo apua esimerkiksi ed. Lepän mainitsemiin epäkohtiin, joita on useita, mutta tämä tuo oleellisen helpotuksen esimerkiksi osakeyhtiön purkamiseen, jota tällä lakiesityksellä ajetaan. On ollut erittäin hankalaa monta kertaa purkaa yhtiö erinäisistä syistä. Yhtiö saatetaan lopettaa vain siksi, että yrittäjät asettuvat eläkkeelle, tai monesta muusta syystä. Sen on täytynyt tapahtua selvitystilan kautta julkisessa tilaisuudessa, mistä saadaan sitten taas vääriä käsityksiä monta kertaa lehdistön kautta ja muuta. Se on sotkettu monta kertaa esimerkiksi konkursiin, josta ei ole lainkaan kysymys. Kun se siirretään rekisteriviranomaisille, se tuo oleellisen helpotuksen yhtiön purkamiseen. Minusta tämä on erittäin hyvä ja suositeltava lakiesitys.

¹⁵ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys n:o 69 näiltä valtiopäiviltä on nyt lähetekeskustelussa. Tietysti on syytä tuulettaa vähän ehkä laajemminkin, niin kuin ed. Bremer tekee. Mutta yhtyisin kyllä niihin ajatuksiin, että on kaiken kaikkiaan pienyrittäjien näkökulmastakin epäviisasta asettaa heitä vastakkain esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeen, järjestäytyneen työväenliikkeen, kanssa. Kun meillä nyt yhteinen aikajana tässä on sekä ed. Kuosmasen että ed. Bremerin kanssa eli viisi vuotta olemme täällä olleet — moni on täällä salissa ollut paljon pitempään — kyllä näiden viiden vuoden aikana myös vasemmistoliiton suun-

nasta ollaan enemmän ja viisaammin osattu suhtautua pienyrittäjien asemaan. Heillähän on omat ongelmansa. Ymmärrän niin itse nyt yrittäjän aviomiehenä, ja voin sanoa, että emme ole aina ymmärtäneet sitä asiaa kyllin hyvin. Mutta se ei ole kuitenkaan vastakkainasettelu, joka asiaa veisi eteenpäin. Siinä mielessä täällä käytetyt puheenvuorot ovat ihan paikallaan.

¹⁶ **Klaus Bremer /r:** Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kummola totesi, että tällä saadaan aika oleellinen helpotus osakeyhtiön purkamistilanteessa. Siitä voidaan olla hyvin eri mieltä, mikä on oleellinen helpotus. Itselfäni meinaa hermot mennä, kun taistelee viimeiseen saakka yrittäjyyden puolesta täällä eikä yleensäkin synny edes sitä pilkettä, ilmettä silmiin, että ymmärretään, mistä on puhe. Täällä on jokunen harva, kourallinen, joka näistä asioista ymmärtää. Sen takia, kun tätäkin pitkään valmisteltua asiaa tuodaan niin kuin tip-pakaupalla tänne, sanon uudestaan, että meinaa tässä hermot mennä, kun ei mitään tapahdu.

Tässä oli myöskin Yrittäjyys-hankeesta kysymys. Totean, niin kuin ed. Leppä, että kun ei mitään tapahdu, paljon puhetta, paljon porua, mutta hyvin vähän villoja. Muistutan, että jo edellisen hallituskauden aikana luvattiin suuria yrittäjyyden helpottamiseksi, ja mitä tapahtui? Pelkästään raskauttavaa, vaikeampaa, investointivarausten purkua nopeutettiin, pääomaveroa korotettiin. Oli lukuisia asioita, jotka vain tekivät yrittämisen vaikeammaksi.

Ed. Laitinen, joka häppäsi salista (Ed. Tiusanen: Hän on salissa!) — siellä kävelee, hyvä, ed. Laitinen — epäili, että tässä on kaunaisuus työntekijöitä kohtaan. Ed. Laitinen, minulla on pieni narikka, liikeyritys, jossa meitä on neljä omistajaa. Yleissitovuuden perusteella joudumme maksamaan tälle pienelle narikalle, joka on auki jokaisena viikon päivänä, harjoittelijalle, joka ei tiedä mitään alasta, joka ei osaa mitään — yritetään kyllä kouluttaa — tiettyä tuntipalkkaa, joka kello neljän jälkeen nousee 50 prosenttia, kello 18 jälkeen 100 prosenttia. Narikka joutuu olemaan auki kello 21:een joka päivä. Lauantaisin ja sunnuntaisin joudutaan maksamaan tuplapalkka. Tiedättekö, että työnantajamaksujen myötä harjoittelijalle joudutaan maksamaan 150 markkaa tunnissa? Se on aika iso raha pienelle narikalle. Jotta se kannattaisi, sen pitäisi myydä 1 500 markan edestä tunnissa, mitä se ei tee. Ainoa mahdollisuus tässä on heittää työntekijät pois ja yrit-

täjän itsensä seistä kello 18:sta 21:een — tosin yrittäjä itse seisoo jo muutoinkin mahdollisimman paljon siellä säästääkseen palkkakustannuksista — ja kaikki lauantait ja sunnuntait. Näin tapahtuu sadoille, sadoille ja jälleen sadoille pienyrityksille, joissa yrittäjä pakotetaan, yrittäjän perhe pakotetaan seisomaan.

Eihän tämä ole mitään työntekijäystävällistä politiikkaa. Siinähän esitetään uusien työpaikkojen syntyminen. Eihän sellainen ole mitään työllistämisyystävällistä politiikkaa, ja sitä vedetään nyt nimenomaan yhden ryhmittymän puolesta. Todella toivon, että silmät aukenisivat näkemään, kuinka haitallista koko yritystoiminnan kehitykselle tämä on. Toivoisin, että yhdessä nähtäisiin, että yrittäjyys, pienyrittäjyys, on se, joka synnyttää uusia työpaikkoja. Yrittäjä on tämän päivän työn orja, joka tekee periaatteessa 18-tuntisia työpäiviä ilman mitään työsuojelullisia määräyksiä, ei ole lomamääräyksiä, ei ole vakuutusturvaa samalla tavalla kuin työntekijöillä. Tämän päivän työn orjat alkavat vähitellen käyttää sitä kieltä, jota työväenliike käytti silloin, kun se nousi huipulle.

¹⁷ **Kalervo Kummola /kok:** Arvoisa puhemies! Minä en nyt rupea työväenliikettä puolustamaan, mutta kun ed. Bremer mainitsi nimeni, niin toteaisin, että hänellä on ollut monta hyvää lakiesitystä, mutta ei näitä epäkohtia, joita ed. Bremer toi esiin, osakeyhtiölailla korjata. Ne kuuluvat kirjanpito-, vero-, työsopimus- ym. lakien kohdalle, ja nythän käsittelemme osakeyhtiölakiesitystä.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys Eduskunnan kirjas-toa koskevaksi lainsäädännöksi

Lähetekeskustelu

Hallituksen esitys HE 68/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 14) asiasta.

Keskustelu:

¹ **Kaarina Dromberg** /kok: Arvoisa puhemies! Esitys eduskunnan kirjastoa koskevaksi laiksi, jolla kumottaisiin vuonna 1984 annettu laki, liittyy eduskunnan tieto- ja viestintätoiminnan uudelleenorganisointitarpeisiin. Asiaa valmistelleeseen eduskunnan kirjasto- ja kansliatyöryhmään, jonka kansliatoimikunta asetti 17.6.1999, eduskunnan kirjastosta osallistui allekirjoittanut kirjaston hallituksen puheenjohtajana, kirjaston hallituksen varapuheenjohtaja kansanedustaja Leena Luhtanen ja ylikirjastonhoitaja Tuula H. Laaksovirta. Työryhmän toisena sihteerinä toimi eduskunnan kirjaston johtava tietoasiantuntija Marjaana Kinnunen. Työryhmä kokoontui 11 kertaa ja jätti esityksensä 2.12.1999.

Kirjaston toiminnan kehittäminen eduskunnan tieto- ja viestintätoiminnan osana ja kirjaston siirtäminen osaksi kansliaa on ollut kirjaston hallituksessa keskusteltavana koko työryhmän työskentelyn ajan. Lopputulosta voidaan pitää muuttuvan tietoyhteiskunnan ja eduskunnan tietotarpeita vastaavana.

Esityksessä on huomioitu eduskunnan kirjaston valtakunnalliseen toimintaan liittyvät näkökohdat. Kirjasto toimisi edelleen julkisena oikeudellisen ja yhteiskunnallisen tiedon keskuskirjastona. Sen lisäksi kirjasto toimisi eduskuntatiedon keskuskirjastona. Kirjasto on aina välittänyt tietoa eduskunnassa käsiteltävistä asioista ja eduskunnan toiminnasta. On paikallaan, että tämä keskeinen tehtävä kirjataan lakiin muiden keskuskirjastotehtävien rinnalle. Tehtävään eduskuntatiedon keskuskirjastona sopii hyvin kirjaston tehtävä toimia eduskunnan keskuskirjastona. Keskuskirjastotehtävä on merkittävä osa kirjaston valtakunnallista tietopalvelutehtävää.

Kirjastolla olisi oma hallitus kuten nytkin. Hallituksen kokoonpanossa esitetään muutettavaksi vain henkilökunnan edustajan asema varsinaiseksi jäseneksi. Henkilökunnan jäsen on ollut mukana nytkin kokouksissa, mutta hänestä tulisi hallituksen varsinainen edustaja. Henkilökunnan tulee olla mukana toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa vaikuttamassa asioihin ja kantamassa vastuuta organisaation kehittämisestä.

Kirjaston hallitus edustaa kirjaston asiakkaita ja toimisi asiantuntijaelimenä. Nykyiseen tapaan jäsenistä viisi olisi kansanedustajia, joista yksi puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtaja. Eduskunnan ulkopuolisia jäseniä olisi kolme: yksi

valtionhallinnon, yksi oikeustieteellisen tutkimuksen ja yksi valtiotieteellisen tutkimuksen asiantuntija. Jäsenen valintamenettelyyn ei esitetä muutoksia nykyiseen lakiin nähden.

Kirjaston hallituksen tehtävänä olisi esityksen mukaan käsitellä kirjaston toimintaan ja kehittämiseen liittyvät keskeisimmät asiat sekä antaa vuosittain kertomus eduskunnalle kirjaston toiminnasta. Kertomus paitsi kirjaa tehdyn työn toimii myös kirjaston toiminnan evaluointina. Todettakoon, että uusi valtakunnallinen kirjastolaki, joka koskee yleisiä kirjastoja, edellyttää kirjastojen toiminnan jatkuvaa evaluointia. Esityksen mukaan henkilöstö siirtyisi eduskunnan kanslian henkilöstöksi siten, että virkasuhteiden ehdot säilyisivät siirron yhteydessä ennallaan. Kirjaston hallinnollisen aseman muutos, jossa kirjasto siirtyisi kansliatoimikunnan alaiseen uuteen tieto- ja viestintäyksikköön, jonka tehtävänä olisi huolehtia eduskunnan tiedotustoiminnasta, eduskunnan sisäisestä tietopalvelusta ja kirjastopalveluista, on perusteltu ja mahdollistaa toiminnan kehittämisen nykyajan tietotarpeita vastaavaksi.

Tieto- ja viestintäyksikössä olisi kolme suhteellisen itsenäistä alayksikköä: Eduskunnan kirjasto, eduskuntatiedotus ja sisäinen tietopalvelu. Kaikki tiedonvälitys- ja viestintätoiminta on yhteiskunnassa voimakkaassa muutoksessa, eikä eduskunta ole tässä suhteessa poikkeus. Uudet viestintävälineet muuttavat kansalaisten, kansanedustajien ja tutkimuksen tietokäyttäytymistä. Tämä puolestaan edellyttää, että tiedonvälitys- ja viestintätoimintaa uudistetaan. Organisaatoristen rakenteiden tulee mahdollistaa uudet työtavat ja uudenlaiset palvelut sekä yksiköiden välinen joustava yhteistoiminta.

Toimiminen osana eduskunnan tieto- ja viestintäyksikköä merkitsisi kirjastolle uusia tehtäviä. Kaavailtut uudet toiminnot ovat sovitettavissa kirjaston palvelutoimintaan edellyttäen, että hallinnon kehittämisellä saadaan järkevöitettyä työnjakoja ja purettua organisaatorakenteista aiheutuvia päällekkäisyyksiä muun muassa tietopalvelutoiminnassa.

Kirjastolle eduskunnan tieto- ja viestintäyksikössä kaavailtuja uusia tehtäviä olisi kuva-arkistotoiminta, joka liittyisi luontevasti osaksi keskusarkistotoimintaa. Eduskunnan kirjastoon on äskettäin koottu myös äänitearkisto. Kuva-, äänite- ja tekstiarkisto muodostaisivat hyvän arkistokokonaisuuden. Kirjasto osallistuisi kansalaistie-

dotukseen aktiivisemmin. Kirjasto on jo nyt monin tavoin eduskunnan ikkuna ulospäin. Tämän toiminnan lisääminen ja vahvistaminen soveltuu kirjaston viestinnälliseksi tehtäväksi, koska kansalaiset ovat tottuneet luottamaan kirjastosta saatavaan tietoon. Tiedon tulvan keskellä on tärkeää kehittää luotettavan alkuperäistiedon saantia eduskunnan toiminnasta ja päätöksistä kiinnostuneille.

Suomen kirjastolaitoksella on kokonaisuudessaan merkittävä ja arvostettu asema kansalaisten tiedonsaannin turvaajana. Kansalaispalvelujen lisääminen edellyttää kirjaston toimimista tieto- ja viestintäyksikön osana. Tiedon kysyntä, välittäminen ja tietopalvelut ovat siirtyneet nopeasti verkkoihin. Verkkotoimintaa palvelukanavana ei ollut olemassa, kun eduskunnan nykyiset organisaatorakenteet luotiin. Eduskunnan nykyiset organisaatio- ja viestintätoiminnassa tämä on uutta toimintaa. Sitä ei voida rakentaa paperiajan työtapojen ja työnjakojen pohjalle. Suomessa kirjastotietopalvelulaitos kokonaisuudessaan on ollut edelläkävijä sisältötuotannossa ja uusien verkkopalveluiden luonnissa. Kirjaston tietotaito on eduskunnan verkkopalvelujen kehittämisessä ollut hallinnollisista ratkaisuista johtuen vajaan käytössä. Toivottavaa on, että kaavailut uudistukset tuotaisivat parannusta tähän asiaan.

Julkaisutoiminta ja julkaisujen jakelun järjestäminen ovat eduskunnassa eri toimijoilla. Koordinatio on tarpeen. Esimerkistä käyköön, että kirjasto ei saa välittömästi ja luotettavasti eduskunnan omia julkaisuja kokoelmiinsa. Kirjastosta näitä julkaisuja kuitenkin heti niiden ilmestyttyä kysytään. Oikea käsi ei tiedä, mitä vasen tekee.

Eduskunnan kirjaston asema on perustunut lakiin. Kirjaston hallitus pitää tärkeänä, että kirjastolla edelleen on oma laki, vaikka kirjaston hallinnollista asemaa muutettaisiin Eduskunnan kirjasto ja kanslia -työryhmän esitysten mukaisesti. Tämä on hallituksen esityksessä toteutunut. Uuteen lakiin Eduskunnan kirjastosta esitetään ne asiat, jotka kirjaston hallitus on pitänyt tärkeinä, eli kirjaston tehtävän määrittely, kirjaston hallitus ja sen tehtävät ja kertomus.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tieto- ja viestintätoiminta tarvitsee uudistamista. Eduskunnan kirjaston liittäminen osaksi tieto- ja viestintätoimintaa vastaa tietoyhteiskunnan tarpeita. Uudistukset tulisi toteuttaa Eduskunnan kirjasto ja kanslia -työryhmän muistion mukaisesti, jo-

hon hallituksen esitys Eduskunnan kirjaston uudaksi laiksi perustuu.

² **Klaus Bremer /r:** Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt ehdotetaan tieto- ja viestintäyksikön jatkamista kolmeen suhteelliseen itsenäiseen alayksikköön, joista yksi olisi eduskuntatiedotus, en ole varma siitä, että tähän eduskuntatiedotukseen sisällytetään tämän laitoksen, eduskunnan, kannalta kenties kaikkein tärkeintä postia, nimittäin yhteiskuntasuhteiden hoitajaa. Yhteiskuntasuhteiden hoitaja ei ole sama kuin tiedotuspäällikkö. Yhteiskuntasuhteiden hoitaja on jotain aivan muuta.

Vietnamin sodasta alkoi nopea tiedotusmaailman ja -elämän kehitys. USA:n julkinen sana, lehdistö ja televisio, on erittäin aggressiivista, ja tuntuu siltä, että mitä pienempi lehti, mitä pienempi televisioasema, sitä voimakkaammin se yrittää tyrmätä USA:n presidentin ja senaatin ja koko sen järjestelmän, mikä USA:ssa on. Nimenomaan Vietnamin sodassa tapahtui toistuvasti sillä tavalla, että toimittaja saattoi soittaa suuren yhtiön mainospäällikölle, joka silloin vastasi lähinnä tiedotuksesta, ja kysyä kommenttia siitä, että yrityksen niitä ja näitä laitteita oli nähty tässä sodassa, joka oli USA:ssa hyvin ei-suositettu. Tunnettiin suurta vastenmielisyyttä sotaa kohtaan ja oltiin valmiit leimaamaan ylipäättänsä kaikki, mikä liittyi USA:n puolesta sotaan. Mainospäälliköllä yleensä oli hyvin monta esimiestä, ja kun keskellä yötä soitettiin, mainospäällikkö ei uskaltanut sanoa mitään. Seuraavakkaan päälliköt eivät tieneet, mitä olisi sanottu, minkä seurauksena yleensä lehdistä ja televisiosta toimitettiin ulos, että niitä ja näitä tuhokaluja on nähty ja yrityksellä ei ole mitään sanottavaa. Se oli yrityksen kannalta mitä huonoin tapa esiintyä julkisuudessa.

Vietnamin sodan aloittamasta informaatiokehityksestä syntyi kaikkiin suuriin yhtiöihin välttämätön tarve perustaa yhdyskuntasuhteiden tai yhteiskuntasuhteiden hoitajan virka. Vaatimuksena oli, että tämä tehtävä oli suoraan alistettava pääjohtajan alaiseksi sillä tavalla, että jos sattuu nopea tiedottamisen tarve, yhteiskuntasuhteiden hoitajalla ei olisi kuin yksi ainoa esimies, jonka kanssa neuvotella, ja sen jälkeen annetaan ulos tiedote, mikä on syytä antaa.

Suomessa tuskin on toista yritystä, joka on yhtä paljon riippuvainen yhteiskuntasuhteista, ja se tulos, minkä näemme täällä tänään, on vallan

surkea. Uskaltaisain sanoa, että kansanedustajaa syyllistetään kaikesta, jopa katovuodesta. Tämä on ylen surullista. Me olemme joutuneet vastuuseen lisärakennussuunnitelmista ja kaikesta, ilman että meillä olisi ollut minkäänlaista tietoa, eikä täältä ole jaettu selkeätä tietoa. Yleisönosaston kirjoituksissa kansanedustajan palkka-asiat ovat vuosikausia olleet riepottelun kohteina. Muistan, kun joitakin vuosia sitten aivan arvovaltaisella, akateemisella tasolla esitettiin yleisönosaston kirjoituksissa, että on laskettu, että kansanedustajan palkka vastaa 65 000 markan bruttopalkkaa.

Jos ei tällaiseen tule korjausta, se huono sanomahan on omiaan leviämään suusta suuhun erinäisistä syistä, kateus- ym. ym. syistä, ja se kasvaa, kasvaa lumipallon tavoin. Tämä laitos, eduskunta, on kaikkein eniten riippuvainen siitä, että se kansa, joka on valinnut tänne edustajansa, myöskin hyväksyy tämän työn ja arvostaa sitä.

Kysyn edelleen tänä päivänä, mistä syystä riepottelun kohteina yleisesti ovat verottomat kulukorvaukset. Kuulee joka päivä: verottomat kulukorvaukset. Minulla on se käsitys, että kulukorvaukset yleensä ovat verottomia ihan kaikilla ihmisillä. (Ed. Kuosmanen: Ei ole kirjastosta!) Tämän päivän lehdestä luin, kuinka kansanedustajat kehtaavat, kun on ilmaisia lentolippuja, ilmaisia junalippuja. — Ed. Kuosmanen, puhun eduskunnan uudesta suunnitelmasta järjestää eduskuntatiedotus ja lausun toivomuksen, että siihen tulisi myöskin yhdyskuntasuhteiden hoitaja, tämä informaationa teille.

Kyllähän jonkun pitäisi selvittää nyt jo ihan selkeästi se, mistä on kysymys kulukorvauksissa, niin että katsotaan, että matkat esimerkiksi oululaisen kansanedustajan kohdalla Helsinkiin ja takaisin ovat työmatkoja. Jos työntekijä on Nokialla töissä ja lähetetään Oulun yksikköön töihin, työnantaja maksaa matkan sinne ja takaisin ja maksaa vielä hotelliasumisen. Eihän kansanedustaja ole yhtään sen ihmeellisempi.

Minun on turha jatkaa tästä. Halusin kertoa sen, miten tärkeä on yhteiskuntasuhteiden hoitaja, joka jostain syystä täällä ei ole mennyt läpi. Se ei ole tiedotuspääliikkö eikä se ole tiedotusosasto, vaan se on ihan oma postinsa, sellainen henkilö, joka selittää nämä asiat samalla tavalla suurin piirtein kuin aikanaan Kirsti Lilja HKL:n tiedottajana, kun tunteet velloivat usein myöskin Helsingin julkista liikennettä kohtaan ja arvosteltiin. Hyvin viileästi hän pani asiat paikalleen ja

kohdalleen. Tällaista yhteiskuntasuhteiden hoitoa myöskin eduskuntatiedotus tarvitsee. Näillä saatesanoilla toivoisin, että sellainen myös sinne tulisi.

³ **Kaarina Dromberg /kok:** Arvoisa puhemies! Työryhmässä hyvin laajasti käsiteltiin myös näitä kysymyksiä ja sitä, kuinka julkinen yhteisö suhtautuu kansanedustajien työhön. Täytyy kuitenkin antaa suuri tunnustus siitä, että puhemiehemme ja pääsihteerimme ovat kunniakkaasti yrittäneet puolustaa kansanedustuslaitosta ja kansanedustajan asemaa. Yhteiskuntasuhteiden hoito kuuluu mielestäni korkeimmalle johdolle, mutta toki olen samaa mieltä, että kun tämä uusi elin lähtee toimimaan, niin sille kuuluisivat tämän tyyppiset asiat, mitä ed. Bremer toi esille. Tiedotuksen nopea reagointi näihin asioihin on ollut yksi asia, joka on ollut ongelmallinen.

Sitä varten uskonkin, että tämä on nyt ainakin askel parempaan suuntaan, joskaan ei nyt ihan siihen lopulliseen päämäärään, joka oli aikanaan tiedotusstrategiatyöryhmän päämäärä, elikkä erillinen korkea johtaja, joka olisi tullut hoitamaan näitä suhteita. Mielestäni tämä on kuitenkin huomattava parannus aikaisempaan tilanteeseen, ja toivon, että nimenomaan näistäkin asioista pystyttäisiin jatkossa keskustelemaan ja kehittämään niitä ja tätä kautta tämän talon arvostusta nostamaan.

⁴ **Klaus Bremer /r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskuntasuhteiden hoidolla mielestäni ei saa rasittaa ei puhemiehiä, ei puhemiestä eikä pääsihteeriiä. Puhemiehellä ja pääsihteerillä on paljon muita tehtäviä, on varmasti kädet täynnä ihan muutenkin. Yhteiskuntasuhteiden hoitajan pitäisi olla tietyllä tavalla yrityksen sisällä neutraali ihminen, joka neutraalilla tavalla pystyy panemaan asiat järjestykseen tietyllä tavalla niin, että talon korkein johto ei ole se, joka seisoo selkää seinää vastaan ja vastaa jokaiseen puheluun.

⁵ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tekee mieli yhtyä ed. Bremerin näkemyksiin siitä, että eduskunta tarvitsisi tällaisen, sanottakoon nyt, yhteiskuntasuhteitten hoitajan, tiedottajan. On aivan hienoa ollut, että eduskunnan arvoisa puhemies ja arvoisa pääsihteerit ovat antaneet asiallista tietoa muun muassa tämän pal-

jon populistisia tunteita herättäneen palkkakysymyksen käsittelyssä, mutta näkisin, että tämä olisi asia, joka kuuluisi todella jollekin muulle foorumille tyypillisemmin ja vasta viime kädessä, jos on järeän tiedon tarve, sitä annettaisiin näin korkealta taholta.

Tekee mieli yhtyä ed. Bremerin näkemykseen, että tällaisia asiallisia tietoja eduskunnasta tarvittaisiin työnantajillemme, Suomen kansalle. Silloin pitäisi tällainen systeemi tavalla taikka toisella luoda ja kehittää, koska asiallinen tieto on se, mitä kansa tarvitsee, ja silloin tämä laitos saa sitä arvontaa ja luottamusta, jota tämä kiipeästi tarvitsee ja jota sen tulee edustaa.

6 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Bremer, on hyvä, että olette aktiivinen tässäkin asiassa, mutta mielestäni ei eduskunta yritys ole, en tiedä oliko se lapsus, eikä Eduskunnan kirjastokaan ole yritys mielestäni. Mutta, aivan oikein, tässä ollaan kansalaisten palveluksessa ja jokainen kansanedustaja on tavallaan omalla toiminnallaan tiedottaja, sen lisäksi että sekä pääsihteeri että arvoisa puhemies ovat aktiivisesti toimineet tässä asiassa, mikä positiivinen seikka on täällä mainittu.

Jokainen kansanedustaja tiedottaa myös, ja kyllä meidän tehtävämme on joka päivä aidolla tavalla kertoa siitä todellisesta työstä, joka tapahtuu paljon muuallakin kuin nimenomaan tässä salissa, työmäärästä, sen vaativuudesta, siitä että isänmaan etu nykyään vaatii kansanedustajan työskentelyä niin kotimaassa kuin myös ulkomailla ihan säännöllisesti. Tämä on sitä positiivista jokapäiväistä tiedottamista ja aina vähemmän tarvitaan sitä muuta. Se on meidän jokaisen työtehtävä. Sen lisäksi tietysti tulee se, mitä valiokunnan puheenjohtaja ed. Dromberg puhui toimikunnan puheenjohtajana; yhdyn niihin periaatteisiin.

7 Kaarina Dromberg /kok: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin arvokkaana tätä lähetekeskustelua myöskin jatkotyöskentelyä varten, koska varmasti on syytä miettiä niitä painotuksia ja nimenomaan, jotta myöskin kansanedustajan rooli tulisi entistä voimakkaammin esiin, kuinka tiedotuksellisesti tulee jatkotyöskentelyssä suhtautua siihen rooliin, mikä kansanedustajalla on tämän eduskunnan edustajana.

Todellakin on hyvin vaikea asettaa joitakin rajoja tiedotusvälineille, sillä asiallinen tieto har-

voin menee läpi; se on se populismi, mikä enemmän toimii kansalaisten tahdon mukaisesti, ja sitä tarjotaan heille. Vaikka kuinka paljon täältä on jaettu asiallista tietoa, olemme nähneet, ettei se aina ylitä uutiskynnystä.

Siinä mielessä toki täytyy kunnioittaa sitä, että puhemies ja pääsihteeri ovat ottaneet tämän roolin, joka voisi hyvin kuulua juuri tämän tyyppiselle henkilölle, joka vastaa näistä tehtävistä. Tietenkin me kaikki itse omalta osaltamme omalla työllämme voimme näyttää myöskin, että olemme tämän työmme arvoisia.

8 Klaus Bremer /r: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Tiusanen korjasi lausumaani siitä, että tämä olisi yritys. Kyllä tämä eräänlainen yritys on, vaikei tämä ole osakeyhtiö eikä rekisteröity likeyritys, mutta kokonaisuutena yritys, jossa me kaikki yritämme tiettyä yhteistä asiaa tehdä. Hyväksyttäköön nyt tällaisena tämä.

Mutta tärkeämpää on nähdä, ed. Tiusanen, että kansanedustajan on hyvin vaikea olla tiedottajana omassa asiassa, jossa häntä arvostellaan esimerkiksi palkan takia, koska hän on osallinen. Lähdetäänkin siitä, että totta hän puolustaa omaa asiaansa. Sen takia on eräitä asioita kansanedustajan toiminnassa, joita hänen on itse vaikea puolustaa, selittää tai joissa hänen on vaikea tulla ymmärretyksi.

Jossain määrin sama koskee kyllä puhemiestä ja pääsihteeriä myöskin. Minusta hekin ovat ahtaalla, vähän puun ja kuoren välissä, kun ahdistetaan heitä esimerkiksi kansanedustajien palkkaus- ja muista asioista. Pitäisi olla erillinen henkilö, joka enemmänkin koetaan neutraaliksi kuin tässä osalliset.

9 Jyrki Katainen /kok: Arvoisa rouva puhemies! Ihan muutama havainto tästä keskustelusta, mikä sinänsä on ollut ihan hyvä lähetekeskustelu.

Jos verrataan eduskuntaa yritykseen tai osakeyhtiöön, niin voitaisiin nähdä, että puhemies on hallituksen puheenjohtaja ja pääsihteeri on toimitusjohtaja ja yhteiskuntasuhteista vastaava tiedottaja on tiedotusosaston päällikkö. Näinhän meillä eduskunnassa asia toimiikin. Minusta ei ole tarvetta enää uusia niin sanottuja riippumattomia henkilöitä ryhtyä etsimään, koska jos ajatellaan vaikka yrityksen yhteiskuntasuhteiden hoitajaa, niin hänhän ei ole millään tavalla riippumaton vaan antaa tietoa yrityksen näkökul-

masta. Samalla tavalla toimii myös eduskunnan tiedotus, ja minusta puhemies ja pääsihteeri ovat hyvin ansiokkaasti hoitaneet sitä leiviskäänsä, joka heille myös osaltaan kuuluu, eli kertoa näkemyksiä edustajan työstä, eduskunnan arvovalasta ja työstä, ja he ovat puolustaneet myös palkkauskysymystä omalla tavallaan. Minusta tämä kuuluu heidän tehtäviinsä ja he ovat ne erittäin hyvin tähän mennessä hoitaneet.

¹⁰ **Klaus Bremer /r:** Arvoisa rouva puhemies! Missään yritysmaailmassa yrityksen hallituksen puheenjohtajalla ja toimitusjohtajalla ei ole ensisijaista vastuuta ja velvollisuutta vastata tällaisiin asioihin. Haluaisin kyllä korjata ed. Kataisen käsitystä. Kyllä se on nimenomaan yhdyskuntasuhteiden tai yhteiskuntasuhteiden hoitaja. Te olette oikeassa siinä, että monessa talossa ja monessa yrityksessä se on yhdistetty tiedotuspäällikön ja tiedotusosaston vetäjän toimintaan. On pakko vain katsoa kylmästi tuloksia ja todeta, että tämän talon kohdalla se ei ole onnistunut.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

14) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan virkamiehistä annetun lain, eduskunnan kanslian ohjesäännön ja eduskunnan tilisäännön muuttamisesta sekä Eduskunnan kirjaston ohjesäännöksi

Lähetekeskustelu

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 3/2000 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

15) Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp

Lähetekeskustelu

Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävillä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Keskustelu:

¹ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviohan on asia, jonka avulla voidaan elää tilanteen mukaan, mikä vuoden aikana on muuttunut siitä, kun varsinainen talousarvio on laadittu ja tehty. Mielestäni tällainen joustava mahdollisuus taloudenpidossa on hyvä asia, vaikka joskus taloudenpidon kannalta on esitettykin linjaa, että lisätalousarvioita ja budjetin ylityksiä ainakaan ei saisi olla. Mutta jos tiettyjä perusteita tämän kaltaiselle nähdään, mielestäni terveen joustavuuden takia lisätalousarvio on perusteltu. Se voi olla myöskin vähentävä. Suomen kunnissahan on menneinä kovina vuosina, joita pääosa Suomen kunnista yhä edelleen elää, jouduttu kokemaan myöskin todeksi se, että osataan tehdä vähentäviä lisätalousarvioita.

Lisätalousarvioaloitteita olen itsekin ollut tekemässä. Lisätalousarvioaloite n:o 1/2000 vp muun muassa on allekirjoittaneen tekemä ja liittyy tänään täällä talossa esillä olleeseen asiaan, jossa tuotiin esille juuri huumeitten vastaisessa taistelussa huumekoirien tarpeellisuus, erinomaisuus ja välttämättömyys. Samoin täällä eräissä muissa aloitteissa puututaan poliisin toimintamoihin ja halutaan, että niihin annettaisiin lisäämäärärahoja, jotta yhteiskunnassa olisi turvallisuus taattu.

Koirien kouluttaja en ole enkä ole poliisimies enkä tullitai rajavartiomies, joten en pysty näiden ammattiryhmien edustajana puhumaan, mutta sillä käsityksellä, mikä kansalaisena minulle on muodostunut, uskon, että koirat ovat erittäin tehokkaat apuneuvot järjestyksen ylläpidossa ja myös huumeitten salakuljetuksen paljastamisessa. Kun paljastumisen riski on mahdollisimman suuri, silloin tällä on myös ennalta ehkäisevä vaikutus.

Tällaiset erityiskoirat ovat kuitenkin, kuten me ihmisetkin, hyvin väsyviä. Ihmiset itse asiassa kestävät paljon pitempään räsitystä ja painetta kuin koirat. Jos koira on etsintätehtävässä, niiden havaintojen mukaan, mitä minulle on sotilaiden toimesta esitetty, koira väsyä yllättävän äkkiä. Koira tekee hyvin intensiivisesti oman työrupeamansa, sitten koira on hyvin väsynyt ja kaipaa lepoa ja menee pitkä aika, ennen kuin se pys-

tyy taas uuteen intensiiviseen työrupeamaan. Täten huumekoiria tarvittaisiin enemmän kuin tällä hetkellä on, jotta voitaisiin tehokkaasti esimerkiksi siellä, missä kansalaiset liikkuvat rajojen yli ja missä tavarat kulkevat rajojen yli, tutkia, onko mukana huumeita, ja voitaisiin saada ne kiinni.

Siksi koen, että poliisikoirakoulutukseen tulisi kiinnittää huomiota. Koiratkaan eivät noin vain ole äkkiä kaupan hyllyltä otettavissa. Ne tarvitsevat kasvatuksen, tarvitaan sopivat koirarodut ja niille pentuja ja sitten pennuille kasvattajat. Sekin vaatii paljon työtä, pitkäaikaista uskollista työtä, ja näkisin, että tähän kannattaisi kyllä panostaa. Jos nyt tehdään päätös, että osoitetaan lisämääräraha poliisikoirien hankintaan, niin menee pitkä aika, ennen kuin tuosta kylvötyöstä, jos näin vertaisin, on sato leikattavissa, että on koulutettuja koiria ja koiran kouluttajia ja ne ovat työssä ja toiminnassa.

Pitäisin hyvin toivottavana, että vaikka tässä on kyse menonlisäyksestä talousarvioon, niin voitaisiin harkita vakavasti asian jatkovalmistelussa, millä tavalla tällä voisi olla myönteistä vaikutusta, jos sitä, mitä huumeongelma maahan tuo, voitaisiin estää ja sitä kautta vähentää niitä kuluja ja haittoja, joita huumeet tuovat yhteiskunnalle. Osaltani toivon, että lisätalousarvioaloite n:o 1 voisi edetä myönteisesti ja löytäisi ne liittymäkohdat, mitä täällä on muun muassa kahdessa seuraavassa aloitteessa tuotu esille poliisin toimintamenojen osalta.

Henkilökohtaisesti koen ja näen, että olisi tarpeen osoittaa poliiseja näkyville ja kentälle. Kansalaisetkin haluavat sitä. Muun muassa nyt kevätkaudella, kun koulut päättyivät, niin siistiä ja juhlapukuista kuin nuoriso onkin koulujen päätjäistilaisuuksissa, kun suvivirret soivat ja on upeat juhlat, niin muutama tunti siitä eteenpäin nuoriso on päihteitä nauttimassa hyvin laajalti niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. Tämän vuoksi tuokin on yksi sellainen kysymys, että jos poliisimiehiä liikkuisi siellä, niin ei ihan joka paikassa kuin mielenosoituksellisesti nuoriso käyttäytyisi sillä tavalla kuin mistä on eri paikkakunnilta nytkin muutaman päivän takaa havain-toja.

Sitten olen tehnyt lisätalousarvioaloitteen kytiseudulleni Keski-Suomen läntisiin osiin. Siellä on valtatie, joka menee osaltaan seudulliseksi hädin tuskin kelpaavalla tieverkolla välillä Multia—Ähtäri. Linjaus uudesta tiestä on paperilla ja

yva-selvitykset on tehty. Jos tämä tie päästäisiin aikanaan rakentamaan, niin kuin se nyt on jo Multian kirkonkylän ohi EU:n kautta kulkeneilla varoilla saatu tehtyä, ja jos se saataisiin Multian kirkonkylän ohituksen jälkeen edelleen Myllymäelle Ähtärin suuntaan, niin sitten tuo valtatie alkaisi olla, voisi sanoa, käytännössä rakennettu. Toivon, että tähän kysymykseen kiinnitettäisiin myös huomiota. Lähipäivinä Pohjanmaalta tulee lähetystökäynti eduskuntaan ja pidetään tuon valtatie merkeissä myös kokousta yhdessä Keski-Suomen ja Pohjanmaan ihmisten kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka nämä nyt sisältävät tällaisia menoeriä lisää budjettiin, niin toivon, että niiden kohdalla käytäisiin, kuten muittenkin aloitteitten kohdalla, aiheellinen harkinta.

Ed. Lindén merkitään läsnä olevaksi.

2 Mauri Salo /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen antama lisätalousarvio avaa kansanedustajille mahdollisuuden tehdä talousarvioaloitteita kesken vuotta kohteisiin, jotka ovat akuutteja. Näin ollen olen itsekkin muutaman lisätalousarvioaloitteen tehnyt.

Maassamme harjoitettu kireä budjettipolitiikka on johtanut siihen, että eri ministeriöiden hallinnonaloilla ovat rahat niukkoja tai kokonaan loppuneet tai sitten ovat jääneet kokonaan saamatta. Tielaitoksen kohdalla vuodesta toiseen jatkunut selkeä raamin kiristys on johtanut siihen, että maamme tieverkosto on jo useamman vuoden ajan jatkanut rappeutumistaan ja rappeutuu nyt siinä määrin, että on perusteltua esittää lisätalousarvioaloitteen kautta määrärahaa Turun tiepiirin alemman tieverkon ylläpitämiseen ja parantamiseen. Siellä on jo kaiken kevättä eräillä tieosilla ollut liikennöinti erittäin vaikeaa, koska routavauriot ovat olleet hyvin suuret. Toisaalta maaseudun ihmisillä on jatkuvasti tarvetta myydä puuta rahapulansa tyydyttämiseksi, ja niin kauan kuin puuta on, niin kauan sitä myös sieltä kuljetetaan. Nämä raskaat puukuormat, joista myös meidän teollisuutemme on riippuvaista, on saatava tietenkin ihan aikataulun mukaisesti toimitettua tehtaille.

Ilmiö, joka on tämän kevään aikana tullut varsinaisesti esiin, on tienpinnan ylläpitävä rappeutuminen. Asfalttikerrokset, joiden kestoikä on jäänyt puoleen siitä, mitä suunnittelukaudella ennakotiitiin, vaativat liikenneturvallisuudesta johtuen pikaisia parannuksia. Tästä hyvä esimerkki on tie, jota päivittäin käytän työmatkareitinä pääkaupunkiin Somerolta. Siellä jostain syystä asfaltin pinta lähtee ihan kuorimalla, rikkoo tuulilaseja ja renkaita. Kun tästä ongelmasta on oltu yhteydessä tiepiiriin, niin ongelma tiedostetaan, mutta yhtään ei ole rahaa. Siksi tällaisten asioiden esille ottaminen lisätalousarviokäsittelyssä on perusteltua.

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on peräisin siitä, että meillä miehet olivat rintamalla ja taistelivat Suomen vapaaksi, rakensivat Suomea ja turvasivat hyvinvoinnin. Nyt kuitenkin, kun nämä ihmiset ovat jo ikääntyneitä, heidän tarpeensa ovat selkeästi kasvaneet. He haluavat asua kotona, he tarvitsevat kuntoutusta ja hoitoa. Jotta me voimme riittävän määrän tarjota heille hoitopäiviä, kuntoutuspäiviä, on perusteltua, että nyt säilytämme talousarviomäärärahat sillä tasolla, millä ne olivat viime vuodenkin osalta. Tämän vuoden budjetissa vähennystä on 52 miljoonaa markkaa. Tätä nyt tässä esitän edelleen valtion budjettiin otettavaksi, niin että todella sotiemme veteraanien kuntoutus ja terveydenhuolto voidaan ylläpitää ajanmukaisella tasolla.

Poltonesteiden hinnat ovat viime aikoina nousseet hyvin voimakkaasti. Kun maatalouspolitiikkakin on hyvin Bryssel-keskeistä, meidän karut olosuhteemme edellyttävät puutarhataloudelta ja maataloudelta aikamoisia ponnistuksia, jotta ne voivat toimia edes jollain tavalla kannattavasti. Nyt tällainen ennalta arvaamaton hinnannousu poltonesteiden kohdalla on tapahtunut, mikä johtuu maailmanmarkkinahintojen voimakkaasta noususta sekä euron devalvoitumisesta suhteessa dollariin, ja 25 prosentin yhteisvaikutus on meidän kaikkien tiedossa. Keskusta onkin tehnyt poltonesteiden hinnannoususta ja toimenpiteistä hinnan alentamiseksi hallitukselle välikysymyksen. Toivottavasti se johtaa kattavaan remonttiin polttoaineverotuksessa, mutta myös puutarhataloudelle ja maataloudelle osoitettava kompensointi on hyvä käsitellä lisätalousarvion yhteydessä.

Pitkä lista tietenkin toivomuksia olisi, jos ne kaikki tässä ottaisi ja esittäisi. Toisaalta tiedämme, että valtion rahat ovat rajallisia eikä syömä-

velkaa pidä tehdä, mutta näihin menoeriin kyllä varmaan sieltä ylijäämän puolelta riittää vielä sen verran nipistettävää, että plusmerkkinen tilinpäätös joka tapauksessa tältäkin vuodelta tehdään. Kansantalous kasvaa hyvää vauhtia. Ennusteet näyttävät hyviltä, ja investointi tulevaisuuteen ja olemassa olevan ylläpito ovat aina kansantalouden kannalta kannatettavia ja hyviä sijoituksia.

3 Pentti Tiusanen /vas: Arvoisa puhemies! Haluan aivan lyhyesti viitata lisätalousarvioaloitteeseen n:o 20, joka sisältää kriittisen suhtautumisen Vuosaaren sataman suunnitteluun ja nimenomaa siihen, että jo tässä vaiheessa huomattava summa valtion varoja käytettäisiin tähän hankkeeseen, jonka toteuttamisaste ja laajuus ovat vielä vahvasti auki. Viittaan siihen, että nimenomaa Natura-alueiden suhde satamahankkeeseen ja siitä syntynyt kiista on kesken tuomioistuinkäsittelyssä. Näin ollen tässä vaiheessa valtion varojen sitominen hankkeeseen on ennenai-kaista. Näin ollen tässä useamman kansanedustajan allekirjoittamassa aloitteessa esitetään määrärahan vähentämistä Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelusta.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

16) Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 7 ja 27 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 58/2000 vp (Hannu Aho /kesk ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

1 Hannu Aho /kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on tehty hyvin paljon ennusteita maatalouden ja maaseudun tilasta ja tulevaisuudesta sekä syistä, mitkä kehitykseen vaikuttavat. Maa- ja metsätalousministeriö on esittänyt näkemyksiään, jotta tilaluku puolittuu hyvin lyhyellä aikavälillä. Juoksumus näyttää olevan hyvinkin voimakkaasti

tuon suuntainen. Muun muassa Mela, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, on asiaa pohtinut ja katsottu, miten uusien vakuutettujen lukumäärä kehittyy vähän pidemmällä aikajaksolla. Siellä on päädytty hyvin huolestuttaviin lukuihin varsinkin naisten osuudesta maaseudulla ja maatalouden piirissä työskentelevistä. On jopa ennustettu, että vuoteen 2010 saakka uusia vakuutettuja tulisi vain noin 500 kappaletta per vuosi.

Mielestäni on aika pohtia syvällisestikin, mistä johtuu, että naiset eivät ole kiinnostuneita asumaan maaseudulla, vaikka me kaikki tiedämme, että on aina ollut ja varmaan tulee olemaankin niin, että naiset ovat kantava voima maaseudun kehityksessä ja elämänmenossa. Emännät tarvitsevat tasavertaisia sosiaalietuuksia myöskin raskauteen ja äitiyteen liittyen.

Maatalouteen on luotu maatalousyrittäjien lomituspalvelulaki. Se antaa mahdollisuuksia kyllä lomituksiin, mutta ei aivan riittävästi. Nyt esitänkin, että muutettaisiin lomalakia 7 ja 27 §:n osalta. Muutoksella olisi myöskin työllistävää vaikutusta hyvinkin pitkälle. Sillä taattaisiin myöskin lomittajien työtilanteita, koska lomailaissa annetaan mahdollisuus saada sijaisapua synnytykseen ja äitiysajalle 263 arkipäivää, mutta sitten sijaisapuoikeus lain puitteissa lakkaa. Sitä saa vapaaehtoisesti käyttää 100 tuntia, jonka itse maksaa, mutta kun sekin on vielä sidottu siihen, että lomittajien pitää olla päätoimisia, tuntilomittajia ei voi käyttää, tämä kyllä vie vähän toiseen suuntaan kuin on tarkoitettu.

Jos pystyttäisiin lakia muuttamaan, niin kuin tarkoitus on, sillä tavalla, että raskauteen ja äitiyteen liittyvänä voitaisiin lisätä sijaisapuoikeutta sillä tavalla, että nimenomaan maksullista sijaisapua voisi saada lasten hoitoon niin kauan, että lapsi täyttää 3 vuotta — mikä antaa aivan samat mahdollisuudet kuin työ- ja virkasuhteessa olevilla henkilöillä, joilla on oikeus hoitovapaaseen 3 vuoteen saakka — sillä saataisiin tasavertaisuutta naisille, emännille, jotka työskentelevät maatalouden piirissä.

Tämä antaisi myös hyvinkin runsaasti työtilaisuuksia. Tilastot osoittavat, että vuonna 97 tätä järjestettiin noin 1 400 henkilölle. Mutta sitten on suunta ollut laskeva, ja vuonna 1999 tätä on käyttänyt noin 1 200 henkilöä. Siitä kuitenkin kertyy 150 000 päivää lomituksia, eli siitä voidaan laskea, että tällä saadaan todella hyviä työtilaisuuksia, jatkuvuutta maaseudulle ja lomitta-

jille, joista meillä on hyvinkin paljon ollut puutetta.

Lakialoite, johon pikaisesti keräsin nimiä, sai mielestäni kohtuullisen hyvän vastaanoton salissa. 56 kansanedustajaa eri puolueista allekirjoitti lakialoitteen. Toivon, että jatkossakin tämä saisi hyvän kannatuksen ja näkisimme kaikki, että tämä on yhteinen etumme, yhteinen asiamme, jotta maaseudulla emännät saisivat tasavertaisen mahdollisuuden hoitovapaaseen äitiysloman jatkoksi. Tämä tuli aivan konkreettisesti minulle eteen, ei omalla kohdallani, vaan eräällä toisella tilalla käydessäni. Emännällä oli juuri sinä päivänä äitiysloma loppunut, ja hänen piti lääkäriltä hakea lääkärintodistuksen erikseen, että sijaisapua voi hakea ja sen mukaan myös saada hoitovapaata lapselle, joka sitä todella tarvitsi.

Esitänkin, että maatalousyrittäjien lomituslain 7 ja 27 §:ää muutettaisiin sillä tavalla, että olisi oikeus, nimenomaan oikeus, hakea sijaisapua aina niin kauan kunnes lapsi täyttää 3 vuotta. Minusta tällä saavutetaan hyvin pitkälle sitä tasa-arvoa, jota minä henkilökohtaisesti pidän aivan ensisijaisen tärkeänä ja oikeutettuna nimenomaan naisia kohtaan, että he todella pystyvät viettämään lapsen kanssa aikaa vähän pitempään. Uskon, että näin näemme maaseudulla myös onnellisempia isiä äitien lisäksi.

2 Lauri Oinonen /kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kansanedustaja Hannu Ahon aloitetta on ilo yhtyä kannattamaan. Meillä maaseudulla Suomenmaassa on liian vähän nuoria perheitä. Tarvitaan kaikkia niitä toimia, joilla edesautetaan, rohkaistaan nuoria ihmisiä myös maatalousyrittämiseen, sukupolvenvaihdosten jälkeen jatkamiseen. Ed. Hannu Aho on aloitteen kautta tuonut erään parannusehdotuksen, joka osaltaan edesauttaa niitä kysymyksiä, mitä aloitteella on haluttu korjata.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden osastoon.

17) Laki avioliittolain 48 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 60/2000 vp (Pekka Kuosmanen /kok)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Pekka Kuosmanen /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on tekemäni lakialoite avioliittolain 48 §:n muuttamisesta.

Kansalaisten yhteydenottojen perusteella esitän voimassa olevaan avioliittolainsäädäntöömme nykyaikaistamista eräiltä osin. Tällaisia ajan hengen mukaisia muutostarpeita ovat muun muassa avioeron jälkeen vahvistetun puolison elatusavun muuttaminen jo alun perin määräaikaiseksi sekä avioliiton rinnastaminen avioliittoon puolison elatusvelvollisuuden raukeamisedellytyksissä.

Avioerotilanteissa on pääsääntönä kummankin puolison velvollisuus vastata itse elatuksestaan eron jälkeen. Puolison elatusvelvollisuus voi kuitenkin jatkua avioeron jälkeenkin, jos toisen puolison katsotaan tarvitsevan elatusapua. Elatusavun edellytyksiä ei ole lähemmin määritelty. Käytännössä tällainen tilanne on kyseessä yleensä silloin, kun toinen puoliso on jäänyt kotiin hoitamaan yhteisiä lapsia.

Elatusavun määrän tulee olla maksajan maksukykyyn ja muihin seikkoihin nähden kohtuullinen. Arvioitaessa velvollisuutta suorittaa elatusapua ja sen määrää otetaan huomioon niin elatusapua vaativan puolison mahdollisuus vastata omasta elatuksestaan kuin toisen puolison kyky suorittaa elatusapua. Edellytyksenä elatusavun määräämiselle on elatusapua vaativan puolison tarve saada elatusta. Ellei tällaista tarvetta ole, ei elatusapua määrätä, vaikka toisella puolisollla olisikin taloudelliset edellytykset sitä suorittaa.

Elatusapu voidaan vahvistaa suoritettavaksi joko toistaiseksi tai siten, että elatusavun suorittaminen lakkaa päätöksessä asetetun määräajan kuluttua. Elatusapu voidaan kuitenkin vahvistaa suoritettavaksi kertakaikkisena, jos elatusvelvollisen varallisuusolot ja muut seikat antavat siihen aihetta. Toistaiseksi määrätystä elatusavusta tulisi voida siirtyä jo alun perin määräaikaiseen elatusapuun samoin kuin lasten elatusavussa. Lapsella on oikeus saada elatusta vanhemmiltaan siihen saakka, kunnes hän on täyttänyt 18 vuotta. Lapsen elatusvastuu voi kuitenkin päättyä jo aikaisemmin, sillä sen laajuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös lapsen kyky ja mahdollisuudet elättää itse itseään. On kohtuutonta

velvoittaa eronnut aviopuoliso maksamaan elatusapua entiselle puolisolleen useitten vuosikymmenien ajan, etenkin kun elatusapua maksavan puolison oma tulotaso pienenee esimerkiksi eläkkeelle jäännin johdosta. Myös useat elatusapua elatusapujärjestelyn kiusalliseksi ja toivoisivat muunlaista ratkaisua toimeentulonsa turvaamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Vahvistetun elatusavun suoritusvelvollisuus raukeaa ainoastaan, jos elatusapuun oikeutettu solmii uuden avioliiton. Yhteisessä taloudessa asuminen avioliittomaisessa suhteessa ilman suhteen virallistamista on yhteiskunnassamme yhä yleisempää. On myös yleistä, että näin asuvilla pareilla on myös yhteisiä lapsia. Yleinen oikeustaju edellyttää, että yhteisessä taloudessa asuminen avioliittomaisissa suhteissa rinnastetaan avioliittoon.

Tämän perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy asiasta tekemäni lakiehdotuksen.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

18) Laki yliopistolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 69/2000 vp (Jyrki Katainen /kok ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Jyrki Katainen /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Yliopistolain mukaan korkeakouluilla on tällä hetkellä edustus valtioneuvostossa. Tätä edustusoikeutta käyttää Helsingin yliopiston kansleri. On erittäin merkittävää, että sivistysyhteiskunnassa käytetään tällaista oikeutta, että yliopistolla ja korkeakoululaitoksella on oma edustus silloin, kun korkeakouluasioita käsitellään valtioneuvoston istunnossa. Tämä vanha privilegio, joka Helsingin yliopiston kanslerille on myönnetty, eli läsnäolo-oikeus, oli alun perin tarkoitettu koskemaan ainoastaan Helsingin yliopistoa koskevia asioita, mutta käytäntö on osoittanut, että privilegio on myös laajentunut ja kansleri on läsnä monesti myös niissä istunnoissa,

joissa käsitellään laajemmin korkeakouluasioita. Edelleen pidän erittäin positiivisena sitä, että korkeakoululaitoksella on oma puhevalta- ja läsnäolo-oikeus käsiteltäessä näitä asioita.

Kuitenkin kun tarkastellaan, että ainoastaan yhden yliopiston edustaja on oikeutettu olemaan läsnä silloin, kun käsitellään laajemminkin yliopistoverkostoa ja yliopistopolitiikkaa, on itsensänselvää, että voi tulla myös sellaisia tilanteita, että Helsingin yliopiston kansleri on ikään kuin ristiriitaisessa tilanteessa. On selvää myös se, että kun asioita käsitellään, voi Helsingin yliopiston kanslerin asema olla siinä mielessäkin ristiriitainen, että muiden yliopistojen, muiden korkeakoulujen, ja Helsingin yliopiston välillä on intressiristiriitä. Tällöin olisi suotavaa, että valtioneuvoston istunnossa istuisi joku muu henkilö kuin pysyvällä mandaatilla oleva Helsingin yliopiston kansleri.

Näin ollen lakialoitteessani esitänkin, että Helsingin yliopiston kanslerin sijaan valtioneuvostossa voisi puhe- ja läsnäolovaltaa käyttää rehtoreiden neuvoston puheenjohtaja, joka vaihtuu aina määräajoin. Näin voitaisiin nähdä, että rehtoreiden neuvoston puheenjohtaja edustaa laajemminkin yliopisto- ja korkeakoulukenttää.

Lakialoite ei ole epäluottamuslause Helsingin yliopiston kanslerille tai hänen toimilleen. Tämä lakimuutos vain selkeyttäisi tilannetta ja ehkä pystyttäisiin myös välttymään niiltä ajatuksilta, että kansleri on käyttänyt tavallaan asemaansa pelkästään Helsingin yliopiston hyväksi eikä niinkään korkeakoululaitoksen hyväksi. Vastaus tässä kysymyksessä ei ole se, että myös kanslerilta poistetaan puhe- ja läsnäolo-oikeus, vaikka ehkä tämä oikeus voikin tuntua vanhanaikaiselta ja vanhakantaiselta privilegiolta. Eihän valtioneuvoston istunnoissa esimerkiksi ammattikor-

keakoulun edustajilla ole omaa edustajaa. Näin ollen toivonkin, että vastaus lakialoitteeseen ei ole se, että poistetaan myös kanslerilta läsnäolo- ja puheoikeus, vaan tämä korvataan rehtoreiden neuvoston puheenjohtajan oikeudella olla läsnä silloin, kun korkeakouluasioita käsitellään.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

19) Valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan

Mietintöjen pöydällepano
Valtioneuvoston selonteko VNS 3/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2000 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

—————
Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

—————
Täysistunto lopetetaan kello 15.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

Lisätalousarvioaloite LTA 1—21/2000 vp

LTA 1/2000 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen erikoispoliisikoirakoulutukseen
LTA 2/2000 vp — Anu Vehviläinen /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen poliisiin toimintameneihin
LTA 3/2000 vp — Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittaminen poliisiin toimintameneihin
LTA 4/2000 vp — Katri Komi /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan Yliopistollisen eläinsairaalan toiminnan turvaamiseen
LTA 5/2000 vp — Leena Rauhala /skl: Määrärahan osoittaminen opettajakoulutukseen
LTA 6/2000 vp — Mauri Salo /kesk: Määrärahan osoittaminen maa- ja puutarhatalouden tulotukseen
LTA 7/2000 vp — Mauri Salo /kesk: Määrärahan osoittaminen Someron kaupungin keskustan ja Nummi-Pusulän kunnan rajan välisen tien 280 perusparantamiseen
LTA 8/2000 vp — Mauri Salo /kesk: Määrärahan osoittaminen Turun tiepiirille alemman tieverkon parantamiseen
LTA 9/2000 vp — Raimo Vistbacka /ps: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon
LTA 10/2000 vp — Toimi Kankaanniemi /skl: Määrärahan osoittaminen valtatie 4 parantamiseen välillä Jyväskylä—Tikkakoski

LTA 11/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kaakkois-Suomen tieverkoston kehittämiseen
LTA 12/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen tieyhteyden rakentamiseen Kuusankosken tehtailta kantatielle 46
LTA 13/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen tieyhteyden rakentamiseen Hyväntuulentieltä (valtatie 15) Merituulentielle Kotkaan
LTA 14/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 6 liikenteen sujuvuuden parantamiseen välillä Lappeenranta—Imatra
LTA 15/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 7 Siltakylän ohituksen tiesuunnitteluun
LTA 16/2000 vp — Esa Lahtela /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Kuivasensaaren paikallistien 14777 perusparantamiseen
LTA 17/2000 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Jyväskylä—Vaasa-valtatie (vt 18) rakennustöiden jatkamiseen välillä Multia—Ähtäri
LTA 18/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kymijoen kanavoinnin jatkosuunnitteluun
LTA 19/2000 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kimolan—Kuusaanlammen sulkujen ja linjauksen rakentamiseen
LTA 20/2000 vp — Pentti Tiusanen /vas ym.: Määrärahan vähentäminen Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelusta
LTA 21/2000 vp — Mauri Salo /kesk: Määrärahan osoittaminen rintamaveteraanieläkkeisiin

